

Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
e-post: familie-kultur@stortinget.no

Høringsnotat

Statsbudsjettet for 2011 – Notat fra Norsk kulturforum (NOKU)

Generelt

Norsk kulturforum fikk for 2009 og 2010 økte bevilgninger til eget arbeid. Dette satte oss i stand til større satsinger og bredere samarbeid med sentrale aktører i og utenfor eget nettverk. Med en grunnfinansiering på 2 millioner kroner – hvorav staten bidrar med vel 800 000, er det utfordrende å drive en organisasjon som vår. Vår kontaktflate er i utgangspunktet 430 kommuner, 18 fylkeskommuner, KS, nasjonale og regionale kulturorganisasjoner og nyetablert nordisk nettverk av kulturfaglige tilretteleggere. Vi er eneste organisasjon som jobber med de overordnede utfordringene knyttet til kommunenes kulturutviklingsarbeid.

Vi er gjort oppmerksom på at vi fra 2011 får vår støtte via Norsk kulturråd. Dette har vi i utgangspunktet ikke noe imot, men forutsetter at kulturrådet tilføres kompetanse knyttet til våre arbeidsområder.

Norsk kulturforum er glad for at Regjeringen og kulturministeren også i år har lagt fram et ambisiøst kulturbudsjett. Norsk kulturforum er imidlertid bekymret for at så mye av bevilgningene er direkte knyttet til, institusjoner og enkelttiltak og i liten grad følger opp viktige satsinger i kulturløftet. Vi tenker da spesielt på de delene av kulturløftet som omfatter lokalt kulturutviklingsarbeid. Lokalt kulturutviklingsarbeid er, i tillegg til bevilgninger fra Kulturdepartementet, avhengig av støtte fra flere departement. Norsk kulturforum savner en helhetlig tilnærming til arbeidet med lokal kulturutvikling.

Kulturloven

Norsk kulturforum har de siste tre årene arbeidet systematisk med forankring av kulturloven i kommuner og fylkeskommuner. Flere kommuner arbeider nå godt med planer og strategier for å sikre at kulturlovens intensjoner ivaretas. Med kulturbevilgninger knyttet til flere ulike departement, der alle har egne føringer for sine bevilgninger, forsvinner imidlertid kulturlovens intensjoner om helhetlig og samordnet kulturutvikling og forutsikbare utviklingsvilkår. Dette har vært tilfelle helt siden loven trådte i kraft, men forsterkes i budsjettet for 2011.

Behov for samordning og helhetlig tilnærming

Norsk kulturforum savner fremdeles overordnede og langsiktige planer for utvikling av en nasjonal kulturpolitikk i betydningen summen av lokal, regional og statlig politikk. Selv om statsbudsjettet er statens budsjett, legges det sterke føringer på lokal og regional kulturpolitikk. Disse føringene får virkninger for kulturutviklingen generelt. Økningene på statsbudsjettet til institusjoner, prosjekter og tiltak forutsetter økte utgifter til de samme prosjektene, tiltakene og institusjonene i lokale og regionale kulturbudsjetter. Disse bundne økningene går ut over kommunenes frie midler til lokal

kulturutvikling, midler til å støtte lokale og regionale tiltak som ikke får statsstøtte og som brukes til nyskaping og nye satsinger lokalt.

Kommunene har vært med å bygge opp institusjoner, prosjekter og tiltak fordi de ser at dette er viktig for utvikling av eget lokalsamfunn og egen kulturutvikling. Mange kommuner strekker seg derfor langt for å bidra til den positive utviklingen statsbudsjettet legger opp til. Norsk kulturforum mener staten bør vurdere å ta et større ansvar for disse institusjonene gjennom å øke sin prosentvise andel.

Kommunal kultursektor i endring

Norsk kulturforum får dessverre hvert år melding om nedskjæringer og omorganiseringer som rammer det lokale kulturlivet i de aktuelle kommunene sterkt. Rapporten *Kommunal kultursektor i endring*, som ble lansert i juni, viser med all tydelighet at dette begynner å bli et problem. Det er i dag kun 46% av kommunene som har egne kulturetater. Når vi samtidig vet at disse ofte kun har en ansatt i 30-60% stilling skjønner vi at den kulturfaglige tilretteleggerkompetansen som ble bygget opp fram til slutten av 1900-tallet, nå er i ferd med å forsvinne. Vi har fått mange nye kulturarbeidere med kulturfaglig spisskompetanse, men for å utnytte denne kompetansen må kommunene også ha kulturfaglige tilretteleggere som kan ivareta helheten, se de store sammenhengene, bidra til langsiktige planer og bygge nettverk mellom sentrale aktører.

I den statlige kulturpolitikken påpekes betydningen av kulturaktiviteter for individ og samfunn, for helse og livskvalitet, for nærings- og stedsutvikling og arbeidsplasser. Norsk kulturforum er grunnleggende enig i dette. Vi ser imidlertid svært mange utfordringer i konkretiseringen av disse visjonene.

Oppfølging av kulturløftet

Kulturløftet er statens viktigste redskap for å nå langsiktige overordnede mål på kulturfeltet. Alle de 17 punktene i Kulturløftet II angår det lokale kulturlivet og -tilbudet. Når staten kanaliserer flere penger til konkrete tiltak og aktiviteter lokalt, legger føringer på den lokale kulturpolitikken. Selv med statlig støtte er det kun i unntakstilfeller snakk om fullfinansiering. Lokalpolitikkerne må legge siste hånd på verket for å sikre god forankring og lokal tilpasning med egne midler og helhetlig tilnærming. Når kommunen mangler kulturfaglige tilretteleggere, og som en følge av dette også oversikt over helheten i eget kulturtilbud blir oppgavene ofte både uoversiktlige og uoverkommelige for politikere flest.

Departementene er i liten grad samkjørt i sine lokalpolitiske strategier og vet ikke alltid om hverandres initiativ og rammevilkår. Det er en utfordring for det enkelte lokalsamfunn at de må forholde seg til flere departement for det som lokalt er en helhetlig satsing. Av departementene som bevilger midler til lokal kulturutvikling, i tillegg til Kulturdepartementet kan nevnes:

- Kommunal- og regionaldepartementet
- Kunnskapsdepartementet
- Miljøverndepartementet
- Barne- og likestillingsdepartementet
- Nærings- og handelsdepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Utenriksdepartementet

Egnede kulturarenaer er mangelvare i mange lokalsamfunn. Et velfungerende kulturliv er avhengig av egnede møteplasser, aktivitetslokaler og formidlingslokaler for hele bredden av et mangfoldig kulturliv. Dagens bevilgninger til lokale og regionale kulturarenaer utgjør en forsvinnende liten del av det reelle finansieringsbehovet. Vi konstaterer et svært stort og økende etterslep for moderne kulturlokaler til aktivitet og formidling. Det er behov for et vesentlig løft i bevilgningsnivået. Fylkeskommunene overtok fra 2010 ansvaret for spillemidler til lokalt og regionale idrettsanlegg og kulturarenaer. Selv om departementet signaliserer at overføringen vil skje over tid, gjenstår det fremdeles mye arbeid før en har tilfredsstillende finansieringsordninger, klare kravspesifikasjoner og kunnskapsmiljøer for å håndtere utvikling og tilrettelegging for lokale og regionale kulturarenaer. Det bør være et mål å tilstrebe likeverdighet mellom idrett og kultur på dette området.

Oslo, 4. november 2010

Jorunn Bøe
Leder

Åse Vigdis Festervoll
Generalsekretær

Kopi:

finans@stortinget.no

kommunal-forvaltning@stortinget.no

postmottak@kkd.dep.no

postmottak@krd.dep.no